

1. Bakgrunn og begrunnelse for prosjektet

Sosialantropologisk institutt opplever fallende søkertall og til dels stort frafall underveis i studieløpet. Noe av dette er forårsaket av utfordringer knyttet til eget bachelorprogram. Dette er en viktig faktor i instituttets allerede anstrengte økonomiske situasjon. På sikt står instituttet også i fare for å miste studieplasser hvis vi ikke får snudd denne trenden.

Frafall

Bachelorprogrammet i sosialantropologi har over lengre tid slitt med høyt frafall. Selv om det er svingninger fra år til år, er trenden klart nedadgående. For kullet som begynte i 2021, var frafallet etter første år 44%. Dette påvirker også søkergrunnet for MA, ettersom våre egne bachelorkandidater fortsatt utgjør flertallet på dette programmet, og med all sannsynlighet vil fortsette å gjøre det etter at betaling er innført for studenter fra utenfor EU-området og Sveits. Antallet uteksaminerte kandidater står derfor ikke i stil med antall studieplasser.

Lave søkertall

Søkertallene for BA-programmet har også en klart fallende tendens: Antallet primærøkere går ned, og er nå på 1,2; mens grensen for laveste inntakskarakter også beveger seg nedover. Dette er en nasjonal trend, som har rammet våre søskeninstitutter i sterkere grad enn SAI. En revidering av BA-programmet er med andre ord kun ett av mange tiltak som kreves for å snu utviklingen, både lokalt og nasjonalt.

Risiko for å miste studieplasser

Søkertall og gjennomføringsgrad er sentrale indikatorer når UiO sentralt vurderer studiekvalitet og dimensjonering. Dette forsterkes av de politiske signalene i Stortingsmelding 14 22/23, «Utsyn over kompetansebehovet i Norge», der universitetene forventes å ta grep for omfordeling av studieplasser internt, for å uteksaminere kandidater som kan fylle arbeidsoppgavene regjeringen mener vil være mest etterspurt i tiårene fremover. Utsynsmeldingen legger derfor også klare føringer for hvilke temaer som skal prioriteres og videreutvikles. De fleste av disse er knyttet til «tvillingsomstillingen», altså digitalisering og klima/grønn økonomi. I tillegg understrekes behovet for arbeidskraft innen helsesektoren.

Økonomi

Med klart svakere måltall på nær sagt alle områder (inntaksgrense, søkertall, karaktersnitt og gjennomføring), står SAIs studieplasser lagelig til for omdisponering. På toppen av et forventet sterkere press fra SV-fakultetet og UiO sentralt om å gi fra oss studieplasser, vil omkalfatringen av finansieringsmodellen for forskning og høyere utdanning få store konsekvenser for SAIs økonomi fra 2025. Uttellingen for publikasjonspoeng og for tilslag på prosjekter fra EU og NFR (RBO-midler) vil ikke lenger gis direkte over statsbudsjettet, og det er ennå ikke klart i hvilken grad UiO vil erstatte bortfallet; mens avlagte studiepoeng og fullførte 'programmer' (som det i skrivende stund er uklart hva innebærer) vil bli premiert.

Summen av alle disse endringene gjør at instituttet må ta en kraftig gjennomgang av både emneporteføljen og gradsoppbygningen, hvilket innebærer å se på alle nivåer med et friskt blikk. Dette inkluderer også muligheten for å opprette aktualitetsemner nært knyttet til forskningsprosjekter eller -interesser.

En siste grunn til å ta en grundig gjennomgang av BA-programmet er rent faglig, nemlig at arbeidet med en revisjon av instituttets MA-grad snart er ferdigstilt. Det er derfor naturlig å se på emnetilbud og BA-struktur i lys av den reviderte MA-graden.

2. Prosjektets ønskede gevinster og effekter

Problem som skal løses

Lave søkertall til bachelorprogrammet i sosialantropologi, samt frafall av studenter som har søkt seg til/begynt på bachelorprogrammet.

Utvikling vi forventer

Som en umiddelbar følge av innføringen vil frafallet i programmet reduseres, mens søkertallene på sikt vil øke som en følge av bedre omdømme og tydeligere kommunisering av relevans.

Gjennomsnittlig årlig studiepoeng oppnådd for studentene vil gå opp.

En klarere opplevelse av sammenheng og utvikling i programmet, bl.a. gjennom en oppbygning der grunnleggende metodiske og analytiske ferdigheter blir gjentatt på stadig høyere nivå.

Et bachelorprogram som tydeligere kommuniserer til søkere og studenter hva de får igjen for å ta dette bachelorprogrammet, og som bevisstgjør og gir god trening i hvordan antropologiske perspektiver og analyseverktøy kan brukes i forståelsen av hendelser og prosesser i samtiden samt anvendes i yrkeslivet.

Ønskede gevinster

Styrket kullfølelse, samt sterkere fagidentitet og tilknytning til instituttet.

Høyere karaktersnitt hos søkere, slik at studentenes forutsetninger for å gjennomføre et studieprogram er styrket.

Flere bachelorstudenter som gjennomfører vil gi økt søkergrunnlag til instituttets masterprogram.

En tydeligere programstruktur som er mer oversiktlig for faglig og administrativ stab vil redusere ressursbruken og dermed faren for at det på nytt vil bygge seg opp store overskudd i timeregnskapet.

3. Beskrivelse av prosjektets mål, avgrensning og leveranser

Arbeidsgruppa skal levere et forslag til revidert bachelorprogram, med en foreløpig liste med forslag til faste og ambulerende emner som både gjenspeiler instituttets forskningsfokus og gir systematisk fleksibilitet for å kunne ta opp i seg samtidsaktuelle problemstillinger.

Arbeidsgruppa skal foreslå hvilke emner som skal inngå som obligatoriske i programmet.

Arbeidsgruppa skal gi forslag til utvikling av emner som svarer på de tematiske prioriteringene som er nedfelt i Stortingsmelding 14, «Utsynsmeldinga».

Arbeidsgruppa skal sørge for at programmet tematiserer ulike arbeidsmuligheter etter gjennomført utdanning og også legger til rette for direkte berøringspunkter med arbeidslivet underveis.

Arbeidsgruppa skal gi en klar anbefaling om hvorvidt programmet skal kreve 90 eller 100 studiepoeng i sosialantropologi, etter en helhetsvurdering av bl.a. utvekslingsmuligheter, hensyn til tverrfaglighet, inkorporering av 40-grupper og ønsket om faglig fordypning.

Arbeidsgruppa skal forholde seg til inngåtte samarbeidsavtaler om 40-grupper, enkeltemner som inngår som obligatoriske i andre studieprogrammer, samt ta høyde for deltagelsen i de tverrfaglige programmene. I de tilfellene der arbeidsgruppa ser at deltagelse i tverrfaglige programmer på sikt vil føre til dilemmaer rundt ressursbruk eller faglig kapasitet, skal det påpekes og vurderes av instituttets øvrige organer.

Arbeidsgruppa skal ta høyde for plassering av utvekslingssemester.

Arbeidsgruppa skal kunne gi forslag til vurderingsformer og andre arbeidsmåter i enkelte av emnene, for å sikre den kumulative effekten den nye programstrukturen bør gi. I tillegg skal gruppa kunne foreslå karakterskala (A-F eller bestått/ikke bestått). Utover dette skal det konkrete innholdet i de enkelte emnene være opp til den enkelte emneansvarlige i dialog med programrådet.

4. Tidsplan og ressursbehov

- Ca. 20. mars 2024 (før påske): Stabsmøte med presentasjon av forhåndsutsendte grunnprinsipper og skisse. Det vil bli satt av god tid til tilbakemeldinger og diskusjon.
- 21. mai: Legge frem en nær fullstendig versjon av den nye strukturen for styret. Denne vil også bli presentert på en utvidet etterstyremøtelunsj 22. mai.
- 22. mai – 30. juni: enkeltemnerevisjon i lys av den nye strukturen tar til, med prioritering av førsteårsemnene.
- 1. september 2024: søknadsfrist for programendringer ved Det samfunnsfaglige fakultet som skal gjelde fra studieåret 2025/26.

5. Organisering og ansvar

Arbeidsgruppe

I tillegg til instituttleder Thorgeir Kolshus (leder) vil komiteen bestå av Kenneth Bo Nielsen og Elina Hartikainen fra de fast vitenskapelig ansatte, en representant utpekt av studentene, samt studiekeordinator Liv Christina (sekretær).

Referansegruppe

Den faste vitenskapelige staben ved instituttet vil fungere som en referansegruppe. I tillegg vil studentorganisasjonen SAPU bli invitert til å gi innspill underveis.